

Menah

Echte mannen worden niet misbruikt

Volgens nieuw onderzoek is het aantal mannelijke slachtoffers van mensenhandel in de Nederlandse seksindustrie veel groter dan gedacht. Wie zijn deze jongens en mannen, en waarom weten we zo weinig over hen?

Tekst **Marlies Pilon & Rinske Bijl** Illustratie **Menah**

De eerste twee weken liet Martin Gabriël met rust. Hij had Gabriël aangesproken in een park in Rotterdam. Martin zag dat het niet goed ging met de jonge Liberiaan, en wilde hem wel helpen, zei hij. Na een maaltijd bij de McDonalds reden ze door naar Martins huis in Amsterdam. “Vanaf nu is dit ook jouw huis”, zei de dikke Nederlander met een door nicotine verkleurde snor. Aan het huis grensde een hok dat je bereikte door een klein trapje in het huis af te dalen. In het hok lag een matras op de grond voor Gabriël. Er waren een douche en een wc.

Hier zou Martin hem tweeëneenhalf jaar lang opgesloten houden. Hij gaf Gabriël pillen en drankjes waar hij slap en wazig van werd. Doordeweeks verkrachtte Martin hem, in het weekend dwong hij Gabriël seks te hebben met andere mannen. Nederlandse mannen van middelbare leeftijd, die op zoek waren naar snelle en goedkope homoseks. Dit duurde voort tot Gabriël op een middag via de keukendeur wist te ontsnappen.

Tussen wal en schip

Wij ontmoeten Gabriël in de lente van 2017. Gabriël is een zachte en beleefde man, en vertelt in vlekkeloos Nederlands over zijn liefde voor het Friese platteland, en ook over hoe leeg en verloren hij zich voelt. Zijn voeten tikken zenuwachtig op de grond, de aangeboden koekjes raakt hij niet aan. We praten niet over wat er bij Martin thuis gebeurt is want dat is voor hem te pijnlijk. Maar hij wil wel graag dat we erover schrijven. Die aandacht is hoog nodig, vindt hij, want politie, hulpverleners en instanties zijn zich er veel te weinig van bewust dat ook mannen uitgebuit worden in de seksindustrie. Daardoor vallen mannen als Gabriël tussen wal en schip: hij wacht al jaren op erkenning van wat hij heeft meegemaakt. En hij heeft dringend psychische hulp nodig.

Alex Ransdorp, tactisch rechercheur met specialisme mensenhandel, herinnert zich nog goed dat hij voor het eerst met mannelijke slachtoffers in aanraking kwam. Na een anonieme tip trof hij twaalf Zuid-Amerikaanse en Oost-Europese jongens aan in een uitgewoonde flat in Amersfoort. Ransdorp vertelt →

“ Ik blijf sterk, ik moet doorgaan. Ik ben geen slachtoffer

dat zijn mond openviel toen hij ontdekte dat het hier om jongens en mannen ging. “Ze sliepen met z’n allen op een kleine, benauwde vliering. Ze waren ondervoed en hadden schurft en soa’s, sommigen hadden hiv opgelopen.” De dader, Van O., dwong de jongens voor hem in de illegale homoprostitutie te werken.

Geld en cadeautjes

Over hoeveel mannelijke slachtoffers hebben we het? Onderzoeker aan de Universiteit Utrecht Jan van Dijk en Nationaal Rapporteur Mensenhandel Corinne Dettmeijer, maakten samen met de Verenigde Naties een methode die een realistische schatting geeft van de omvang van het aantal slachtoffers mensenhandel in Nederland. De resultaten van het schattingsonderzoek publiceerden zij afgelopen op 28 september. Hun conclusie: naar schatting worden maar liefst 250 jongens en mannen per jaar uitgebuit in de seksindustrie. Dat is zo’n 5 procent van het totale aantal slachtoffers van seksuele uitbuiting. Ruim twee derde van deze jongens en mannen komt uit het buitenland. De top drie van herkomstlanden van buitenlandse mannen gemeten van 2014 tot de eerste helft van 2016 in Nederland: Nigeria, Roemenië en Sierra Leone.

Een deel van deze buitenlandse jongens en mannen wordt met valse beloftes naar Nederland gelokt. Zoals Silviu, een homoseksuele Roma-jongen uit Roemenië. Een Nederlandse man overlaadt hem in Roemenië met geld en cadeautjes. Kom naar Nederland, stelt hij voor, daar kun je veel geld verdienen met massages geven. Silviu ziet dat wel zitten. Eenmaal in Nederland blijken er meer buitenlandse jongens in het huis van

de Nederlander te wonen. Al snel blijkt dat klanten veel meer van hem verlangen dan een massage. De helft van de opbrengsten gaan naar de Nederlandse man. Silviu stapt naar de politie en doet aangifte. Later blijkt uit een rapport van onderzoeksbureau Regioplan dat het om een netwerk van vier mannen gaat, die op drie locaties tientallen jongens seks laten hebben met betalende klanten.

Een ander deel van de slachtoffers valt op de vlucht naar Europa in handen van mensenhandelaren, die rondom de migratieroutes cirkelen. Sommigen vallen ten prooi aan mensenhandelaren in Nederland, als ze nog geen verblijfsvergunning hebben of hun asielverzoek is afgewezen. Dat overkwam Gabriël, die als veertienjarige jongen door een oom op het vliegtuig naar Nederland werd gezet, weg van de burgeroorlog in Liberia. De IND oordeelde dat Gabriël geen recht had op een verblijfsvergunning. Gabriëls familie was tijdens de burgeroorlog vermoord, terug naar Liberia kon hij niet. Toen Martin hem in het park aansprak, leefde hij al jaren zonder verblijfsvergunning in Nederland. Minister Verdonk had toen net het leefgeld voor ex-alleenstaande minderjarige asielzoekers stopgezet, en Gabriël moest overleven op andermans gastvrijheid. En dus stapte hij in Martins oude rode Mercedes.

Schuldgevoel

Waarom weten we zo weinig over mannelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting? Deels komt dat door schaamte. In het land van herkomst is homoseksualiteit vaak verguisd of zelfs verboden. Veel van deze jongens en mannen hebben geen idee wie ze kunnen vertrouwen en zullen zeker aan de politie niet zomaar vertellen dat ze homoseksuele handelingen moesten verrichten. Daar komt bij dat als ze al aangifte bij de politie durven doen, zij vaak een mannelijke tolk uit eigen land krijgen.

Mannen voelen zich volgens hulpverleners schuldig dat ze het misbruik niet hebben kunnen tegenhouden, dat ze het hebben laten gebeuren. Wij zien die worsteling als we met Daouda spreken, een Senegalese jongen van 29 jaar. Ook hij is slachtoffer van langdurige seksuele uitbuiting in Nederland. Hij leeft zonder verblijfsvergunning in een kraakpand in Diemen en heeft nooit om psychische hulp gevraagd. “Ik blijf sterk, ik moet doorgaan. Ik ben geen slachtoffer”.

Seksuele uitbuiting is een vorm van mensenhandel. In Nederland komt ook arbeidsuitbuiting voor, met name in de horeca en tuinbouw. Een andere vorm van mensenhandel is gedwongen bedelen of het moeten afstaan van organen. **Mensenhandel** wordt vaak ten onrechte verward met mensensmokkel: iemand tegen betaling helpen illegaal een grens over te steken.

“ Hebben ze hun verhaal verzonnen om aanspraak te maken op een verblijfsvergunning?”

Ook de signalering door instanties en hulpverleners schiet nog altijd tekort. In 2008 kregen de vier grote steden de opdracht om een pilot op poten te zetten voor de opvang van mannelijke slachtoffers. Want specifieke opvang voor mannen was er toen nog niet. “Toen de eerste aanmeldingen van mannen binnenkwamen werden we direct geconfronteerd met onze eigen vooroordelen”, vertelt Adrie Vermeulen, zorgcoördinator Mannenopvang Moviera. Hij ontdekte dat er bij huisartsen, politie, gemeenten en betrokken instanties een hardnekkige blinde vlek bestaat. “Zelfs de basis ontbreekt: hoe herken je signalen, naar wie verwijst je door?”

Buitenlandse mannen hebben ook nog de schijn tegen, vertelt hoogleraar Mensenhandel en Globalisatie Conny Rijken ons aan haar bureau op de Universiteit van Tilburg. “Buitenlandse mannen worden snel gezien als illegale immigranten die het land uit moeten. Zij moeten vechten tegen het imago van gelukszoeker: hebben ze hun verhaal misschien verzonnen in de hoop aanspraak te maken op een verblijfsvergunning?”

Buitenlandse slachtoffers die aangifte doen van mensenhandel krijgen voor de duur van het politieonderzoek een tijdelijk verblijfsrecht in Nederland (de B8-regeling). Als de strafzaak tot een veroordeling leidt, of meer dan drie jaar duurt, kan een slachtoffer daarna een aanvraag doen voor een permanente verblijfsvergunning. Verhalen over misbruik van deze regeling zingen regelmatig rond onder agenten en hulpverleners. Insiders vertellen ons dat er zelfs wordt gesproken over ‘Liegerianen’ in plaats van Nigerianen.

Mensenhandel verdwijnt uit zicht

Vanwege de hardnekkige geruchten liet het Ministerie van Veiligheid en Justitie in 2013 onderzoeken of het misbruik van de B8-regeling aangetoond kan worden. Nee, luidde de conclusie van onderzoeksbureau Regioplan. Met slechts twee bewezen valse aangiftes in drie jaar tijd bleek het niet mogelijk om harde uitspraken te doen over wanneer er sprake is van misbruik.

Wellicht moet er zelfs eerder gevreesd worden voor het tegenovergestelde. Juist de groep voor wie de B8-regeling in het leven is geroepen, laat deze regeling in naar schatting 50 procent van de tijd links liggen en kiest ervoor om geen aangifte te doen. Door de afnemende bereidheid van slachtoffers om aangifte te doen, verdwijnt mensenhandel nog verder uit het zicht. Ondertussen gaan de daders vrijuit.

Zonder verblijfsvergunning hebben slachtoffers geen recht op opvang en zorg. Zo kan het gebeuren dat Gabriël nog altijd zonder hulp en bescherming op straat staat. Ook zijn zaak werd geseponeerd, omdat de politie de dader niet kon vinden. Hij is ondertussen ruim twintig jaar in Nederland en nog altijd op zoek naar erkenning en gerechtigheid. ●

Om privacyredenen gebruiken we in dit artikel niet de echte namen van Gabriël, Daouda, Silviu en Martin.

Het verdienmodel van mensenhandel

De handel in mensen staat op de derde plaats van meest lucratieve vormen van illegale handel ter wereld. Slachtoffers van mensenhandel behoren vaak tot de meest arme en kwetsbare groepen in de samenleving. Vanwege hun kwetsbare positie zullen slachtoffers zich minder snel melden bij de politie. Mede hierdoor is de pakkans voor daders laag in vergelijking met andere criminele activiteiten.

drugs	\$ 280 miljard*	* conservatieve schatting
namaakproducten	\$ 250 miljard	
mensenhandel	\$ 150 miljard	waarvan ⅓ seksuele uitbuiting

Bron ILO

Dit artikel is tot stand gekomen met financiële steun van wijdoenmee.nu en het Matchingfonds van De Coöperatie.

Benieuwd naar het hele verhaal van Gabriël? Lees de zesdelige serie op oneworld.nl/uitbuiting